

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom zestu male stvari, a nealoga sve pokvazi“ Kar. Pol.

Pradplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godinu. Irvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaleno svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat čemo za 10 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku namješnicu. Ime, prezime i najbliža Poštu valje jasno označiti. Komu List nedodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana Reklamacija. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se
Tip. P. Usala, Via Torrenti, N. 1703-2.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Viesti, dopisi i drugi spisli štampaju se li u cijelosti li u izvadku, nalme prema svojoj vrijednosti i smjeru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavju. Osobna napadanja i čisto sukronne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 15 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suviše 15 novčeah; li u slučaju opetovanja po što se pogode oglašeni i odpravničtvu. Dopisi se nevrataju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih služajevah, nepisuje, nego putem svoje Listnice.

Glavni grad Istre.

Na pitanje, koji je glavni grad Istre, dobit ćeš za stalno različitih odgovorah. Jedan će ti reći da je to Kopar, jer se talijanski zove Capo d'Istria, glava Istre. Drugi da je to Pulj kao najveći i najnapučeniji grad u Istri. Treći, da je to Pazin, u kojem je njekoč okružna oblast svoje sjelo imala, i koji je u srodini Istre. Četvrti reći će da je to Trst, jer je tamo namjestništvo, viši sud i druge njeke c. kr. istarske oblasti. A napokon nać ćeš jih, koji će ti odgovoriti, da je Poreč glavni grad u Istri.

Koji od ovih ima pravo? Kopar i Pulj bili su jur smatrani kao glavni gradovi u onom dijelu Istre, u kojem su vladali njeko vrijeme Mjjetčani. Pazin bio je kao glavni grad onoga dijela Istre, koji nije pod Mjjetčane nikad spadao. Bili su svi tri s toga takovimi smatrani, jer su u njih boravile najviše oblasti dvjjuh dijel' vah pokrajine. U Trstu ima doista oblastih za Istru, al Trst nit nije u pokrajini, pak s toga već nemože biti smatrav njezinim glavnim gradom.

Ostaje još Poreč od onih koje smo spomenuli.

U njom zasjeda najviša čisto pokrajinska zakonodavna i izvršujuća oblast, najme pokrajinski sabor i pokrajinski odbor sa svojim glavarem. A to su dva poglavita uslova glavnoga grada budi koje pokrajino. I jer ima Poreč ta dva uslova u sve vrijeme odkad se u Istri ustavno vlada, za to

ga mnogi smatraju glavnim gradom Istre, i to svakako s većim pravom nego li ikoji drugi grad u Istri.

A ipak Poreč nije glavni grad njezin; i pošto to nije nit jedan drugi: Istria nema glavnoga grada.

Evo zašto?

§. 9. pokrajinskoga reda za Trst, Goricu i Istru glasi ovako: «Pokrajinski sabor sastaje se na poziv vladarev redovito jedan put u godini, i to, ako car inače neodluć, u Gorici za poknoženu grofiju Goricu i Gradišku, u Poreču za krajišku grofiju Istru.»

Njegovo Veličanstvo sazivilje dakle sabor u Poreč, al može i drugačje odlučiti, može ga i u drugi koji grad sazavti. Čim bi ga u koji drugi grad sazvalo, izgubio bi Poreč ona dva uslova pod kojimi ga danas mnogi glavnim gradom smatraju. A izgubiv to, neki imao upravo ništa od onoga, što obično posjeduju glavni gradovi, premda se gospoda u Poreču napinju, da mu štogod pribave. Nije moguće. Sama lega je tako nesretna, da nemože nesretnija biti. Gdje je Lošinj, gdje Volosko, gdje Podgrad, a gdje naprama njim Poreč?

Nit obćila ga neproporučenju. Po moru još ajde de, da neki putovanje na moru ovisilo o lipu vromenu i da neki bilo sdruženo s raznim drugim neprilikami, kojih nomaš po kopnu. Po kopnu hodit je predugo, jašit bi se utrudilo, vozit se poštom proveć je dosadno, vozit se naponšnim vozom proveć je skupo, a željeznice noma.

Podnebje nije najugodnije. Težak je zrak, nemože se pravo odahnuti, lahko te zimmica stresso.

Kućah ima jedva 400 i tih je svakakovih. Teško ti je pošten stan nać. Gostiona je samo jedna, i ta Božo pomozu. Ulice nisu nit uređjene nit čiste. Ljudi se po vani čiste ili se njihov smrad u more odnaša, zahadah najme po kućah noma. Stabla u gradu nikakva. Kad su jih jednom bili zasadili, našli su jih poslie prvo noć posjećena. Šetalista su zaprašeno cesto. Nastašicu vode čuti grad svako toliko. Mora se dovažati uru dvie puta, najviše iz Fontana.

A stanovnici? Neima jih niti tri tisuće. Od tih je nješto malo bogataša, činovnici zemaljski većinom Poročani, činovnici politički i sudbeni, te učitalji i učiteljice: ostali više siromasi nego drugo. To njim vidiš u kućah, na licu i na odjelu, o tom ti pričaju česti prosjaci i prosjakinje po ulicah. Da ti ljudi o ničem drugom nomisle nego kako bi se uzdržali, o tom nejma dvojbe. Kako misle njeka gospoda budi dokazom to, što je politička oblast pronašla potrebitim raspustiti filarmoničko društvo rad njegovoga postupka na godišnjicu proglasta ustava talijanskoga i na dan smrti Garibaldijeve.

Neprikladnost Poreča za glavni grad potvrđuje i posljednje putovanje carevo po Istri. Zaustavio se jo u raznih gradovih Istre, u Poreču nije.

Poreč noma obrtnikah, a kamo li kakvu tvornicu, nema trgovacah.

Nema nikakve srednje škole. Najviša mu je škola gradjanska ženska škola, i ta sa jedva 20 učenicah. Obćina je tako siromašna, da mora pokrajina kupovati njezine sgrade s glavnoga razloga toga, da njoj se namire dugovi koje joj obćina dugaie. Grad i obćina je u obće takova, da ju i sam listić izlazeći u Poreču i uzdržavan većinom po gospodi porečke vladajuće stranko biedi, da se s njom sam čovjek, koji je tamo komadićac kruha našao, podrugiva.

Naš list je već opetovano rekao, koji je imao biti glavni grad Istre. Pazin je to. Nije mnogo veći od Poreča, ucma mnogo više stanovnikah. Al je čišći, uređeniji, ima ljepših kućah, gostionah, šetalistah. Ljudi su osim ono nješto doseljenikah bolji, društveniji, pa obćonito govoreć i imućnjiji. Pazin ima nješto bar maloga obrta. Imu osim pučkih skolah i jednu srednju, višu gimnaziju. Imu prijaznu okolicu, a u njoj mnogo selah, koja se mogu kao njegova predgradja smatrati. Sa svih stranah vode uzi ceste. Uzanj prolazi i željeznica. Pazin je središte Istre takova, da mu jednaka noma. Od svih stranah Istre pojednaka odaljenost. Pazin bijaše glavnim gradom Istre, od prvoga hipa kad su Habsburgi u njoj zavladali.

Teško je reći zašto se je počelo bilo sabor u Poreč sazivati. Radi sjela biskupova? Al taj biskup ima pod sobom jedva kakvih 80.000 dušah, pak je već s toga uz trščanskoga nepotrebit. Rad obzira na novije podložnike

Podlistak.

Žudih Josip Razsuljević.

(Pučka pripovjest iz istarskoga života).

(Nastavak).

Starec Štefan srkne dva tri puta iz živane, ponudi meni te obrisav si usta rubcem nastavt opet svoje pripovjeđanje. Ivo Mišanić ni da bi kom trsanu.

Iza one po dobru Marjani velike nesreć, poče starac, nadoljša je još druga gotovo najveća, koja je njoj i mnogim drugim zadala smrtnu ranu.

Na svratariju pazinskog kaštela sjedjahu malo danah kasnije tri osobe na klupah. Ove su bile: Jože Mišetić iz Pazina, Jure Caf iz pazinskog Montrilja i Martin Bačukin iz Berna. Kraj njih je tinjao oganj u prhavici. Premda je bilo proljeće ipak je onaj dan bilo hladno, da neredem mrzlo, jer je ljevano dužd kao je goľide a od Učke bura podpuhivala. Po svo otvihu na svratariju visjelo je mnogo butine i slanine a po poljacah nad i okoloo ognja vidjelo se dobach svakovrstnih, u kojih je bilo vina, rakije i drugih stvari.

E ti Bačukine, kao da nešto krupna snuvaž u tvojoj doktorskoj glavurini, jer danas nisi kao obično rječit nego sve se nešto izpod sebe podsmijavaš. Ej veselilo do mala čemo poču po polju popisivati desetinu pa će naš Jure kakvog janjčića prihvatiti i za nas, reća Jože Mišetić.

E prestani govoriti, odvrati mu ujedjivo Bačukin. Janjel su za gospođinu a mi se moramo zadovoljiti sa vodom i suhin

kruhom. Nego danas mi jednako ljubi smieħ, kada god pomislim na našeg prijatelja i znanca Tonina Kolvajna, doći protegnuv se po kamenju klupi.

— Šta se opet dogodilo? zapita Jure Caf. — Mate »poljac« oglasilo puku, reče Bačukin, izpred proštie prošle nedjelje ovako: »Čujte poštovani obćinari ili kako on obično kaže: »komuna!« Daje vam se na znanje, da mora svaka kuća, koja ima par volovah poslati dva težaka na »rabotu« k svetoj Petroniji, za popravljanje ceste. Tko nepoštusa bit će »palican«. Naš dobi prijatelj Tonin Kolvajno nije bijeo docl nit druge poslati. Govorio je, da ima puno posla kod kuće, pa da njima nit volje gubitl dragocjeno vrijeme popravljjanjem ceste. Glavar ga pozove a knl se počeo njesto da se prošili još gozoiti, osadi mu ptennešt »palicah«. Klenovar dođje i mu rekne: »Ti si ino!« Naš Tonin prezirnim ga pogledom izmjeri i leža na kletu »stolucu«. Kad dobi prvu »palicu« podrugnu se naš Kolvajna cafu Klenovaru: »hu! vražji krđjavčev udrijač! Ta to me buha uštinula. O! glada si sve moći izgubilo!« — »Naka, naka odvrtati hladnokrvno palican. Ovo rekavši svuče si Klenovar kaput, bacu na stran prijašnju palicu i uzme jednu čovravnu drenovaču: Ha! praskao sam od smieħa videći kako se je hitro naš Tonin promjenio. Prije nego za svršilo »palicit« previjao se viduć po stolici i prošlo da ga puše, a kad je zadnji udarac dobio jadnik se onasvjestio.

Klenovar ima krepko ruke za palican odgovoriv Jože Mišetić. Al po mojinu mislih nije liepo da se tomu smieħ; tim pokazuješ da imaš grdo sreće kao i on. Čo-

vjek nije živina pa i živinu istu neħta mogao tako zlostavljati. — Nu ostavimo to, hodimo da vidimo što rade naše ptice u gajbi. Već je desetia.

Rečena trojica izpravila se na klupah kad u onaj tren dođje na »svratariju« za jednim širokim daždnikom iz mjesta Sime Tancobal. Smieħeć se pristupi k ognjihu, razgrne prhavicu, bacu škrijak sa svoje blele kao snieg glave i reče: ala bravo! malo da vam nije oganj utrnuo. Ta zašto neležite. Danas je pravo mrzlo. Vas sam mokar.

— Nešto nam brbljao ovdje Bačukin pak skoro da sasvim zaobrazvismo na zimu i oganj, reče Jure Caf.

— Hui ha! Najbže da je čuo što se danas dogodilo na sudu. Slabo vrieme — slabl glasi, šta ne Bačukine? nasmlja se Tancobal.

— Na sudu? upitaše zajedno svi tri. Bačukin nam o sudu nije kazao ništa, pridoda Jure Caf.

— Dobit čemo ništa manje nego šest razletavacah za vaše gubje. E ništa za to! Na poljacah imate živčeva dosta. Od glad neć umrijeti. Al čete i vi dobro stajati, jer ima među njima jedan tusti od kojeg vam neće darovah manjkati.

— Nemoć nas dugo Šimone! Zavape sva trojica te skoči na noge okoliv Tancobela.

— Četiri su iz dolnje Istre, neki vražji bieločarići tah, neki je vam dobro poznati prevejane Graborčić, na šestozu mi je teško vam kazati i nikud neħto pogoditi, a taj je — Žudih Josip Razsuljević.

— Žudih Josip Razsuljević! kličuše svi. Jeli moguoć? Jadna Marjana od žalosći će umrieti!

— Nelažem vam, već vam pravu istinu govorim. Sjedite. Povedat ću jam sve. Svi posjedaju na kamene klupe. Šime Tancobal poče ovako pripovjedati:

— Prošle zime ravno na polnoćnicu ukrađoše tati vota iz staje kmetu Čobanoviću a slugu mu usmrtilje i u jamu bacilo. O tom ste već čuli. Zemlja se zaleće rajju da sa sva otajna znaju; veļ naša hrvatska poslovica a tajna ova došja na vidjelo. Pred nekoliko ljeta vah dođje u krmu Antunovićevu jedan od onih nam već znanih bieločarrah. Onamo dođje i Graborčić. Pit su i jeli de sata u najposljedku se posvadili tako da su jedan na drugoga lećali sa noževima. Redari dođu a Graborčić-Depelisi ljutiti, da ga bielogar čar nožem ranio, oćito pred svima prokaza, da su bielogarći vola ukrali a slugu Čobanovićevu usmrtili i u jamu bacilo. Da su one iste noć vola ugnali u Razsuljevićev »dvor« na Orhavici, da su ključ napokon od Žudih Razsuljević doħbili. Stvar dođje na sud. Ovaj povede istragu. Što prokaza Graborčić sve se obistinilo. Lješino da bolje rećem koji sluga Čobanovićeva izvuku iz jame. U dvoru Razsuljevićeva poznavali se još trgovci od krvi po tlu i životih, dapače govorilo se da su pod ognjehštem i u zidu našli zlatnih i srebrnih sudovah »kventih. Evo prijatelji da je istinita ona poslovica koja veli da: »grica neća nego na pokoru.« — Ujvier sam, doħa Tancobal, da Razsuljević nije bio s njima al sve to »koristi« kad su izpovjedali da je on iste noć bio do krasna s njime u krmci i da su od njega primili ključ od njegova »dvora«. Ovo go poruzi te i njega osude na zatvor.

habsburške zadobljene za prvi put propašću republike mljetačke a pak padom Napoleonom... Možda su i ti obziri štogod doprinjeli, ali imali bi već jednom prestati, uz sve one mane i nedostatke, uz svu neprilichnost, neshodnost Poreča kao privremenoga siela zemaljskoga sabora i odbora, uz pomanjkanje svega što bi kao takov morao imati.

Govor

zastupnika kan. Srka drčan u porečkom saboru dne 30. augusta t. g. ob istarskom zemljovidu.

Skrajna je potreba, da se naše pučke škole obkrsne zemljovidom naše pokrajine. Malne sve naše škole su već od više godina providjene naukovnim sredstvi, ali zemljovid naše Istre nema. Mladež ina pred očima i planiglob i Evropu, i Austro-Ugarsku i Palestinu, samo nema prvog i najglavnijeg zemljovida, po kojem bi mogla i druge razumiti, nema zemljovida Istre. Zemljopisnu nauku treba početi od rodnoya mjesta, pače od škole ili kuće, pa preči uz pokrajinu, na carevinu i tako dalje. Djeca naša znat će oznaciti medje Norveške i Danske, ali Istre nepoznaju, kako to zahtjeva narav i naukovna osnova.

Slavno c. kr. školsko pokrajinsko Vieće, na komu je, da pazi, jesu li sve škole obkrsnjene propisanim naukovnim sredstvi, uvidi, da u nijednoj školi nema najprečega sredstva za zemljopisnu obuku povjerilo je, u dogovoru sa Pokr. Odborom sastaviv zemljovid Istre za učione v. pr. gosp. Fr. Locatiu, ravnatelju realke u Rimranu. U posljednjih ovih saborskih sjedibah zapitano je 500 for. za nagradu sastavitelju i 1000 for. za tiskanje sastavljenog zemljovida.

Ali nismo tog iznosu bezuvjetno odbili, pače izrazili smo živu želju, da bi rado vidjeli naše škole obkrsnjene toll potrebitim naukovnim sredstvom; na prijle želimo biti na čistu glede sledećih točakah:

- 1. Da li taj zemljovid odgovara po svema potrebi pučkih i gradskih učionah?
- 2. Da li on hiti po Visokom Ministarstvu potvrđen kao naukovno sredstvo?
- 3. Koji su uvjeti tiska i da li će Pokrajinski Odbor uticati kod opredeljenja Istli?
- 4. Da li je ono 1000 for., što se pita kao izvanredan trošak, jednostavna podpora za tisk, ili, da li pokrajina tim dobiva neko pravo suvlastištva, ili samo pravo na neki stanoviti broj otisakah?

Na ova 4 pitanja nalazimo povoljan odgovor, u spisih sl. škotskog Vieća, priobčenhim slavnim Odboru sa zemljovidom.

1. Prilikuje zemljovid sastavljen po gosp. Locatiu, kao uzor tiska.

2. U priloženih spisah vidi se osjegurana potvrda ministarstva.

3. Tiskovni uvjeti sklopljeni sa glasovitim zavodom Eadarda Hölzela u Beču, jesu povoljni. Sam vez bitl će u 468 em. visok a 122 em. širok. Bitl će na četiri arka sve u jednom komadu. Sa 500 otisakah svaki bil zemljovid stajao for. 2,50 a na platnu 4 for. Ovakvi zemljovid obično stoje 5, 6 i 7 for.

4. Na 4. Od 1000 for. dobili bi 400 otisakah.

Samo glede 1. točke školski odbor bit je raznog mišljenja.

Većina se čini, sa razlogah po izvestitelju navedenih, da zemljovid neodgovora posvema potrebi naših školah.

Znao mi je, da nemogu pristati uz mišljenje većine. Ja mislim, da će zemljovid odstranivši nekoje pogriješke, koje nipšto neumanjanju njegovu vrijednost, bitl vrlo dobar za naše škole.

Prigovara se, da su nekoja mjesta pogrešno zablježena, a nekoja izpuštena. To se dađe lakko popraviti, a u ovakvih zemljovidnih ne bilježi se svako najmanje mijestance.

Pripisuje mu se kao mana i to, da nije znanstveno sastavljen. Svaka se stvar prosudjuje po svrsi, kojoj je namijenjena. Vojnički zemljovid imaju strategičku svrbu, pa zato moraju biti točni i na daku izmjereni. Školski zemljovid jesu, da si djeca stvore pojam o svojoj zemlji, o državi, kojoj pripadaju i o celoj Evropi. Kod ovih, ako li je hvalavredna, nije nužna ona tačnost i točnost, kao kod vojničkih zemljovidah. Klasični se pisci nečitaju u pučkih učionah; ovdje su klasični one male pripovjedke djetinskom razumu prilagodjene. Isto tako klasični su za djecu oni zemljovid, koji njim najjasnije predočuju domovinu i državu.

Još se prigovara zemljovidu, da gradove, koje imaju talijansko i hrvatsko ime, označuje jednim i drugim imenom pr. Capodistria-Kopur, Pisanò-Pazin, Albona-Labluj itd.

Što se ovdje smatra manom, nije nego prednost, shodnost i prava silka naše pokrajine.

Nepobitno je, da u Istri od više vjekovah živu Talijani i Hrvati.

Dokazano je i posljednjem popisom, no haš svagdje vjernim, da su Hrvati u ogromnoj većini.

Istina je, da u Istri Hrvati nisu odleljeni od Talijanah onako, kako u Gorickom; ovdje Talijani dopiru do gorah a od gorah do mora Hrvati. S toga Hrvati imaju svoja imena za talijanska mjesta a Talijani opet svoja za hrvatska.

U Istri ima hrvatskih i talijanskih školah, a jedne i druge potrebuje zemljovid. Jedan je grad jedno je selo, a dva su imena za onaj i za ovo, pa nije li naravno, da se oba naznače na zemljovidu namenjenom hrv. i talij. školam?

Osim toga ovaj zemljovid jest pravo sredstvo, da se pobrate naši Hrvati i Talijani, kad vide na zemljovidu jedne domovine dvojako ime. Hrvati će tim naučiti i talijansko ime, a Talijani hrvatsko.

Spječituje se, da su ova imena od mala skovana. Ona su nova za one, koji se nisu pobrinuli, da dobro upoznaju svoju domovinu — ali ona su stara koliko i Hrvati u Istri. Znameniti Razvod istrijanski XIII. vjeka spominje Buzet, Sovinjak, Oprtije, Motovun, Završje, Poreč, Pican, Gologoric, Pulj, Vodnjan, Pazin, Bulje itd.

Ovimi se imeni nećini nipošto krivo Talijanom, — kako se nećini krivo Niemcem, kad njim se Wien na zove talijanski; Vienna ili hrvatski: Beč; — kako se nećini krivo Talijanom kad im se Milano, Venezia nazove njemački: Mailand, Venedigj itd.

Dakle, da ovaj zemljovid bude prava silka naše pokrajine nastanjene Hrvati i Talijani, koji se jedni i drugi, zovu Istrani, treba zablježiti:

a) Gradove i mjesta, koja imaju dvojak ime, hrvatskim i talijanskim imenom; koja imaju samo talijansko ime n. pr. Isola, Fasana, samo ovim, jer hrvatsko neobstoji; koja imaju samo hrvatsko ime, samo hrvatskim, jer talijanskoga nema n. pr. Dolina, Truške, Lanišče, Hrušica, Ješane, Herpelje, Podgorje, Dolanjasvas itd.

b) Talijanska imena nek se pišu talijanskim pravopisom a hrvatska hrvatskim. U svih se zemljopisnih knjigah pišu imena gradovah, bregovah, gorah, riekah itd. onako, kako je izgovara i piše narod, gdje se ti gradovi, bregovi, itd. nalaze. Tako rade Niemci, Franceuzi, Englezji, Talijani i drugi n. pr. Chateau, Bordeaux, Dreabresin itd. Zašto nebi tako bilo i sa zemljopisnim imeni u Istri.

c) Sa istog razloga naslov zemljovida, tumač, razjasnenje i visina nad površjem morskima, nek bude u obih jezicoh naznačena, kako to uprav vidimo u službenom zemljovidu goričke kneževine.

Zaključem Vas, gospodo, nekratite našim školam naukovnog sredstva, koje i učitelji i mladež željno i nestripljivo očekuju. Sve ga pokrajine imaju, samo naša ne; Gorička i Trst žele ga imati a mi to pričemo. Već se ovo tri godine traži od naša mla svota, da se već jednom obkrsne školam svojim zemljovidom a mi to uvijek kratimo. Nek se nareže a nama: delberante Roma, Saguntum perit — pa ako i nepropade, hoće barem obuka trpiti.

S toga ja stavljam sledeći predlog: Visoki Sabor dozvoljuje 1000 for. za traženih od slav. c. kr. pokraj. škotskog Vieća za tisk zemljovida Istre sastavljenog po ravnatelju Dru. Locatiu uz potrebone mijestopisne i jezične popravke, da pučke škole obljub narodnostih budu još točnije sledeće školske godine obkrsnjene toll potrebitim i žudanim naukovnim sredstvom.

DOPISI.

iz otoka Krka, dne 25. Studenoga.

Ako pravica propada, nije više vredno, da ljudi na svijetu živu, rekao je neki glasoviti njemački filozof. Jo li ta izreka istinita ili ne, nećemo ovdje izraživati, al da je ona znak skrajnje demoralizacije, neće tajiti nitko razuman.

Kako smo mi krčki Hrvati golubine čudi motrimo već od davna mirnim okom sve, što se medju nama sbiva; — podnašamo uvijek mirno ako i žalostainm sream velike nepravde, koje su nam Talijani nanašali u čvrstoj nadi, da će se jednom opametiti i prigrliti istinu makar za nje i goraka bila; nadasmo se, da će se prilagoditi okolnostim i da će poštovati našu narodnost i jezik u smislu čl. XIX. tem. zak. od god. 1867. — Al nada nas prevari, jer kad sviestni svoju narodnosti stadosmo kriepko zahtjevati, što nam po božjem i ljudskom pravu pripada, kad stadosmo zahtjevati, da se zakon vrši, proglasili nas »buntovnicima«. Nije li to tjerati mak na konac?

U posljednjih občinskih izborih krčko občine uvidila malena občica krčkih Talijanah, da Krk, ta koljevka hrvatskih junakah Frankopannah, nije

to za talijanstvo, da ovdje Talijanom puste cvatu ruže makar to i nehtjeli nekoji pseudo-politikeri i kulturonosi. Pod svojim vodjom, današnjim krčkim glavarom, digoše zajedno sa Hrvati iz podobočinah Dubušnice, Punta, Kornača, Poljicah, Sv. Fiske i Vrhah stieg slobode i ravnopravnosti. Iznevjeriti se tomu svotomu goslju bijaše im svatogrdje, raditi zanj dužnost svakog misanonog čovjeka. Doista plemenito mi zadučje još plemenitijih srcadah, uzklilnusmo i scienjasmo, da će na mjesto starih »patres patrias«, inače odorjelih šarenjakah, koji su sve radili za ljubav Talijanom i njihovoj kesii, poprimiti vlast u občini ljudi odvažni, patriotični, nesebični, kojim na srdcu leži dobrobit občine i puka hrvatskoga. Zaliboža čini nas uvjeriše o protivnom. Ona malena četica vjaskih tadanjih žestokih horioch za istinu i pravo, bila je četica maskiranih junakah, koji dočepav se cilja, baciše krinku, da se pokazuju u svojoj pravoj slici, u slici talijanskih zanešenjakah. Kakve je ona boje i lakvih načeloh, dokaza nam prigodom, kadno mi Hrvati podnesomo na občinski krčki odbor prodlog, da se na carevinsko vieće pošalje predstavka, u kojoj se zahtjevalo oživotvorenje čl. XIX. tem. zak. od g. 1867. To božnjim junakom, koji su pripravnji žrtvovati se na oltar istine, tim junakom zakon, sloboda, pravdaost bile su puste riječi, kojimi se uman čovjek služi samo da vara lude Hrvate. Mudrim (!) glavam, a još mudrijim (!) politikom talijanskim u Krku pričini se shodnim ignorirati naredbu o. k. izloženoj povjerenika Zavaddala, da se naš prodlog stavi što prije na dnovni red. Danas jo Zavaddala određeno mjesto u Poreču. Mi glede njegovog premještaja nećemo nikomu prigovoriti, samo kažemo na razjasnenje sledeće: Zavaddal, rodom Slovenac, pokazao se sdušnim činovnikom i ljubiteljem naroda, što više, on jest dokazao, da točno pozna naše potrebe i nevođe, zbog čega gorko oplakujemo njegov odlazak. Nego on jo sin mukotpnog nam hratskog naroda slovenskog, — to je, što jo poklo nekoju gospodu. Al zato im mi dovikujemo: Gospodo, tješite se kojekakvim iluzijami do mile volje, al znajte, da je na našoj strani pravo; pravom u ruci izvojevati ćemo sjajnu pobjedu, koja će osigurati našu narodnu ekzistenciju. A vi Hrvati čuvajte svoj ugled, branite svoja prava svimi svojim silami, jer znajte, da je čovječstvo kruna životu. Teško onomu tko nezna razabrati prijatelja od neprijatelja, tako teško i nama nebudemo li razabrali istinu od laži, iskrenost od licumjerstva. A tomu bo ovisi naš život ili smrt, — život, kakav samo Hrvatom dolikuje, smrt kakvu kukavica zaslužuje prezren od junakah.

lo za talijanstvo, da ovdje Talijanom puste cvatu ruže makar to i nehtjeli nekoji pseudo-politikeri i kulturonosi. Pod svojim vodjom, današnjim krčkim glavarom, digoše zajedno sa Hrvati iz podobočinah Dubušnice, Punta, Kornača, Poljicah, Sv. Fiske i Vrhah stieg slobode i ravnopravnosti. Iznevjeriti se tomu svotomu goslju bijaše im svatogrdje, raditi zanj dužnost svakog misanonog čovjeka. Doista plemenito mi zadučje još plemenitijih srcadah, uzklilnusmo i scienjasmo, da će na mjesto starih »patres patrias«, inače odorjelih šarenjakah, koji su sve radili za ljubav Talijanom i njihovoj kesii, poprimiti vlast u občini ljudi odvažni, patriotični, nesebični, kojim na srdcu leži dobrobit občine i puka hrvatskoga. Zaliboža čini nas uvjeriše o protivnom. Ona malena četica vjaskih tadanjih žestokih horioch za istinu i pravo, bila je četica maskiranih junakah, koji dočepav se cilja, baciše krinku, da se pokazuju u svojoj pravoj slici, u slici talijanskih zanešenjakah. Kakve je ona boje i lakvih načeloh, dokaza nam prigodom, kadno mi Hrvati podnesomo na občinski krčki odbor prodlog, da se na carevinsko vieće pošalje predstavka, u kojoj se zahtjevalo oživotvorenje čl. XIX. tem. zak. od g. 1867. To božnjim junakom, koji su pripravnji žrtvovati se na oltar istine, tim junakom zakon, sloboda, pravdaost bile su puste riječi, kojimi se uman čovjek služi samo da vara lude Hrvate. Mudrim (!) glavam, a još mudrijim (!) politikom talijanskim u Krku pričini se shodnim ignorirati naredbu o. k. izloženoj povjerenika Zavaddala, da se naš prodlog stavi što prije na dnovni red. Danas jo Zavaddala određeno mjesto u Poreču. Mi glede njegovog premještaja nećemo nikomu prigovoriti, samo kažemo na razjasnenje sledeće: Zavaddal, rodom Slovenac, pokazao se sdušnim činovnikom i ljubiteljem naroda, što više, on jest dokazao, da točno pozna naše potrebe i nevođe, zbog čega gorko oplakujemo njegov odlazak. Nego on jo sin mukotpnog nam hratskog naroda slovenskog, — to je, što jo poklo nekoju gospodu. Al zato im mi dovikujemo: Gospodo, tješite se kojekakvim iluzijami do mile volje, al znajte, da je na našoj strani pravo; pravom u ruci izvojevati ćemo sjajnu pobjedu, koja će osigurati našu narodnu ekzistenciju. A vi Hrvati čuvajte svoj ugled, branite svoja prava svimi svojim silami, jer znajte, da je čovječstvo kruna životu. Teško onomu tko nezna razabrati prijatelja od neprijatelja, tako teško i nama nebudemo li razabrali istinu od laži, iskrenost od licumjerstva. A tomu bo ovisi naš život ili smrt, — život, kakav samo Hrvatom dolikuje, smrt kakvu kukavica zaslužuje prezren od junakah.

U Trstu 30. studena 1862. Carevinsko će se vieće sastati dne 5. nastupajućega mjeseca. Odmah u prvih sjednicah da će razpravljati proračun za dojednu godinu.

Gorički zastupnik, graf Coronini, osnova nov parlamentarni klub iliti kolo, koje će se vrtiti med desnicom i lijevicom carevinskoga vieća. Neima dvojbe, da jo to kolo zasnovano po naručbi ministra predsjednika, grofa Taaffe-a, kojemu kao da je dođjala dosadanja većina, pak jo tim klubom namierava držati na uzdi, kao što jo dosad njezinom pomoću držao na uzdi manjiny. Istina, i taj klub obučaje braxiti narodna prava raznih narodah, ali noka vjeruje tko hoće ljudem, medju kojimi će sjediti takva ico, koja su u svojoj užoj domovini

POGLED PO SVIETU.

Fr. Pred Bogom smo svi jednaki, bit ćemo dakle i pred ljudi. Svaki čovek ima neko pravo, dakle imaju ljudi svoja prava. Puno ljudi dela jedan narod, dakle i ovisi im: svoja prava, a budući smo svi jednaki, moraju biti i prava svim jednaka, moje pravo mora biti poštuovano kako i tvoje.

Ju. Po tjevu dušu, kumpare, ti si od jedno petnajst dan, ča te nisan videl, postal fizehof i Ko čudo se j' pripitelo?

Fr. Videl sam, da zapućenem svaki zapoveda i gospodari pak sam vez knjige i gazeti v ruki, da se sam verim al smo al nismo mi ljudi.

Ju. Kl bi te zlodej razumel, ti govoriš kako jedan prorok o nekakih dritih, da smo svi jednaki i ča jo znam ča. Raztumači mi, kad si tako najednput štud, aš ja svejedno mislin, da smo mi dva ljudi a ne blaga.

Fr. Sreća za nas, da bimo bit ljudi, al smo malo bolje od blaga, ko tučeno i mladenko niš nepita nego muđi i trpiti

Ju. Dunke ča nam je stori?

Fr. Najprvo stat na noge pa red; i mi smo ovde va Istre rojeni i odrasli, ovda živimo i ovde ćemo umrot, zato nistamo, da nam svaki poštuje naš hrvac!

očiti protivnici narodna jednakopravnosti. Budi dosta spomenuti naše istranske talijanske zastupnike.

U nekih bečkih novinah se čita, da se Austrija ozbiljno misli protegnuti do Egejskog mora, pa u tu svrbu da joj je prva skrb, prekupiti si južno Slavene. Ali sudeć po onom, što biva u Bosnoj i Hercegovini, u Hrvatskoj i drugud, kao da jo to prikupljanje još veoma daleko. Što se tiče nas Hrvatah i Slovenacah u ovom Primorju, moramo reći, da smo izgubili svu nadu u bolju budućnost. Od neko doba kao da se nastoji zgušiti svaku iskrnu našu narodne samosviesti. Kako naši čitatelji znadu u Istri se nemijsu pisati ni naša obiteljska imena po zakonih našeg jezika. A i druge se stvari dogodjaju, koje na dobro neslate. Da nije možebit to prodajam njekojim, da se umire i ukrote?

Iz Ugarske ništa nova, nego da magjarsko novine izazivlju rat s Rusijom, koja nije nam baš ništa, ni kriva, ni dužna. Dojedućega Božiča da se kani sazavati kraljovinsko deputacijie hrvatsku i ugarsku, da konačno rieše hratsko-ugarsku razmiricu glede grada Rieke i njezine okolice. Nego Hrvati da žele, da se taj sastanak odgodi do proljeća. Mi sudimo da je još i to prerano, pa želimo, i onda kad se sastanu, da se i opet razidu bez uspjoha, tđ pitanje to da ostanu i nadalje neriešeno, do bolje naime sgode. Ali što bi već sad imali Hrvati učiniti jest, da protestuju proti potalijančenju riečko okolice, oslonivši se, poput Rumunjah, na prirodno pravo narodnosti, koje Magjari ondje mrzko gaze.

U vanjskom je svijetu najvažniji dogodjaj putovanje prvog ruskog ministra Giera, koji se onomadne sastao sa Bismarkom, sad se nalazi u Rimu, a na povratku da će se svratiti i u Beč. Uzrok njegovu putovanju da jest, prodrieti mrežu, u koju je zapleo Rusiju berlinski kongres, sad gdje je Engleska osvojila Egipat, a nitko ju nezove na račun. Francuska se republika nalazi u veoma težkom položaju, jer s jedne joj strane pristao razorum razvratnici, a s druge prstaje monarkije. Englezom u Irskoj svaki dan teže: tamo toliko što nije još bukula obća buna. Medju Crnogorci i Arbanasi kao da misli doći do krvi. I tim za danas dosta.

Franina i Jurina.

Fr. Pred Bogom smo svi jednaki, bit ćemo dakle i pred ljudi. Svaki čovek ima neko pravo, dakle imaju ljudi svoja prava. Puno ljudi dela jedan narod, dakle i ovisi im: svoja prava, a budući smo svi jednaki, moraju biti i prava svim jednaka, moje pravo mora biti poštuovano kako i tvoje.

Ju. Po tjevu dušu, kumpare, ti si od jedno petnajst dan, ča te nisan videl, postal fizehof i Ko čudo se j' pripitelo?

Fr. Videl sam, da zapućenem svaki zapoveda i gospodari pak sam vez knjige i gazeti v ruki, da se sam verim al smo al nismo mi ljudi.

Ju. Kl bi te zlodej razumel, ti govoriš kako jedan prorok o nekakih dritih, da smo svi jednaki i ča jo znam ča. Raztumači mi, kad si tako najednput štud, aš ja svejedno mislin, da smo mi dva ljudi a ne blaga.

Fr. Sreća za nas, da bimo bit ljudi, al smo malo bolje od blaga, ko tučeno i mladenko niš nepita nego muđi i trpiti

Ju. Dunke ča nam je stori?

Fr. Najprvo stat na noge pa red; i mi smo ovde va Istre rojeni i odrasli, ovda živimo i ovde ćemo umrot, zato nistamo, da nam svaki poštuje naš hrvac!

zajlik i naša prava, da naši ljudi pruzimu komuni va svoje ruke, da nam se daju škole va našem zajliku i...

Razgovor medju Blažom i Matičinom pod Tinjanskom Ladonjom.

Blaž. Ča biš ti reka, Mate, jeli pravo i Bogu drago, da dva tri karnjela bi tell svim zapovedati i sve da mora stat pod njihov strah?
Mat. Ča je opet ča novoga.
Blaž. A ča neznaš, da su neku nedilju ovega leta pred oštarijom nekoga karnjela mimo prolazečega našega kapelana porugljivo izsmehivali.

Ju. Vidis, vidis, pur bi to lepo bilo, ma kako počet?
Fr. Dokle nismo sami vredni ča započet, treba poč do kega našega naučenega čoveka, da nas podučit, kako je stori, aš ja sam u ovo malo dan uvidel, da bez nauke čemo vavek ostati tovari.

Preč. kanonik Ivan Pesante školski kotarski nadzornik u Poreču. Uprav nas je iznenadilo, kad smo ovih danah doznali, da je za kotar poredik imenovan kanonik Pesante školskim nadzornikom. Po najnovijem blage uspomene popisu ima: u porečkoj obdini preko 6000 talijanski, a samo 900 hrvatski govorećih stanovnikah; u bujskoj 5600 talijanski, 200 hrvatski; u umažkoj 3800 talijanski, 300 hrvatski; u grizjanskoj 3379 talijanski, 11 hrvatski.

gdje se crnimi lojama opisuju zle posljedice toga poduzeća i na široko i dugo priobučuju vjesti, protesti i više toga tobož, da nije puk s hrvatskimi školami zadovoljan. Medju ostalim opisuju, kako se silno noćiti učitelji škole u Sušaku (Sanegego), jer da mora delonice podučavati dijelu i na hrvatskom jeziku.

Različite viesti.

Crkvene viesti. Ugodno nam je javiti, da je preč. kanonik g. Andrija Stirk izabran od trčćanskoga kapitulna za župnika stolno crkve sv. Justa u Trstu. Njegov predstnik preč. kanonik g. Bastaglia žalovao se je radl starosti na župničkoj časti.

Različite viesti.

Crkvene viesti. Ugodno nam je javiti, da je preč. kanonik g. Andrija Stirk izabran od trčćanskoga kapitulna za župnika stolno crkve sv. Justa u Trstu. Njegov predstnik preč. kanonik g. Bastaglia žalovao se je radl starosti na župničkoj časti.

Različite viesti.

Crkvene viesti. Ugodno nam je javiti, da je preč. kanonik g. Andrija Stirk izabran od trčćanskoga kapitulna za župnika stolno crkve sv. Justa u Trstu. Njegov predstnik preč. kanonik g. Bastaglia žalovao se je radl starosti na župničkoj časti.

Različite viesti.

Crkvene viesti. Ugodno nam je javiti, da je preč. kanonik g. Andrija Stirk izabran od trčćanskoga kapitulna za župnika stolno crkve sv. Justa u Trstu. Njegov predstnik preč. kanonik g. Bastaglia žalovao se je radl starosti na župničkoj časti.

Zemljina ili zemljišni davak

(porez, franki) ustanovljen je konačno od centralne komisije u Beču. Ova pola države, koja je zastupana u Beču, ima na godinu plaćati 37 1/2 milijuna fr. zemljine. Istra imala je prijašnjih godinah plaćati toga davka na godinu fr. 342.000, sada će plaćati godišnjih fr. 299.120, dakle manje za 43.000 li 13 1/2%.

Zvonimir

akademicko hrvatsko djačko društvo u Beču izabralo je u prvj svojoj sjednici za tekuću školsku godinu sledeći odbor: Anton Biantini stud. med. predjednik; Rok Albert stud. med. predjednik; Vatroslav Brčić stud. juris i Josip Marković stud. med. tajnik; Bonifacij Crnković stud. med. bibliotekar; Stjepan Nazor stud. tech. i Vatroslav Rainer stud. juris odbornik. Zamjenici: Velimir Deželčić i Bonifacij Cetlilo.

Škoda, što ju je nanestila

povodnja u Tirolu. Škoda od povodnje u Tirolu upravo je ogromna. Po najnovijih izvješćih iznosi do 16 milijunah, što je svakako ogromna svota. Pojedina okružja pretrpjela su škodu. Brven 434.000, Brunec 2.000.000, Lienz 3.011.000, Ampezzo 460.000, Meran 200.000, Trient 1.480.000, Tione 355.000, Borgo 1.447.000, Roveredo 2.590.000, Riva 4000.000, Primiero 260.000 forinti. Tečajem jednoga mjeseca došlo je 250.000 fr. milodara, u koju svotu nije carev dar uručunah.

Napredak u Americi

Chicago jeste jedan od najnapučenijih gradovah u sjevero americkih savezih državah, za broji 600.000 stanovnikah. Katolički ima u tom gradu preko polovice. Po zadnjem poplusu izkazalo se, da ima u njem 175.000 Amerikanacah i Iracah, 75.000 Njemanacah, 30.000 Čehah, 20.000 Poljakah, 12.000 Francuzah i Talijanah, koji svi katoličkoj crkvi pripadaju. — Gradjani su vrlo dobri

kntolici. Evo i dokaza tomu: Ustanovilo se sakupljanje dobrovoljnih prinosah za utemeljenje katoličkog sveučilišta i za nekoliko tjeđanah sakupilo se svotu od 312,000 dolarah ili 1,570,000 frankah — U Chicago je sjedište katoličkomu biskupu, a sveučilište katoličko postoji već jedno u Luvainu.

Božji blagoslov. Ovih danah uvjenčao se u Neundorf kod Brktasa udovac s udovicom. Ona mu je za miraz u novo kućanstvo donela 10, a on 8 djece u nejažkoj dobi.

Posljedice prevelikog stezanja oko pasa. Citamo u bečkih novinah: Jednoga dana pada u ulici eroga Španjolca u 9. koturu, elegantan odjevena, ljepla, osamaneštođilnja djevojkica ovenješćana na pločnik, nezlišnuv iz sebe niti glasa. Naravno sakupi se oko djevojkice veliko mnoštvo, te nekoli od prisutnih kušahu, da djevojkicu prizovu k životu, no sve bijaše uzalud, te djevojkica bude prenešena na obću polikliniku. Tu liečnikom odmah udari u oči osobito vrtak stas djevojke, te s toga bude odmah njezina oprava otvorena, i izvadiše kožnal floc izradjeni stežak (bust), koji je prsa i dimala tako sapinjao, da se je par naravno konsekvencija u djevojkicu organizmu bila sakupila velika količina ugljične kiseline. dođim je u tih okolnostih mogla jako malo volika upijati. Tim razjašnjuje se i djevojkicu nesvjet. Pošto su liečnici velikom mukom otvorili stežak, uzdahnu djevojkica već poslie nekoliho časakab i do mala povratil joj se svijest i govor, te bude u kojoj prenešana k svojim roditeljem, koji ništa nesiudahu o pogibihli, u kojoj im bijaše čekrika.

Mačke poštarski činovnici. Medju poštarskim činovnic i svaznih državah u Americi nalazi se i preko 1000 mačakah, koje su prilježene raznim sljiljakam poštarskih uradah. Njihova osušana sastoji u tom, da čuvaju poštarske pošiljke pred miši. Plauđu dobivaju *de natura* u hrani, za koju je u poručanju pošlah određena posebna svota. Cim dođu medju mačkim personalom kojegođ poštarskog urada, usljed kakova aradosna događanja prikast, odmah se to javi ravatelju pošlah, koji se odmah potrine za nove činovnike.

Žene u Japanu. Neke Nijemac, koji je više godinah proživio u Japanu, opisuje stanje japanske žene ovako: Kao što u svojoj istočnoj Aziji, tako rado i u Japanu roditelji s djevojkama, prodavaju ih muškarcem i smatraju djevojke osobito dobrom glavincem (kapitalom). Obred kod udaje vrlo je jednostavan. Kad se mladost udaje po anubuhku nagodi s roditelji o cieni buduće si žene, ustanovi se dan udaje, mladostženja i mlada izpiju nekoliho čašičah rakvijo od riže i tim su postali muž i žena. Nesvija li se mlada mužu, može ju ovaj već drugoga dana odpuštiti, a samo ovise o njegovoj velikuđušnosti, hoće li još štogod dati kod razstave. Nu uvijek mu ostaje pravo, kupiti ju natrag ili ju prodati drugomu. — Temeljni zakon istočno-azijaške filozofije i vjerzokana: Djeća valja da slušaju otca postao je ondje prava kletva za ženski svijet. Mlada djevojkica mora počti bez prigovaranja i okljevanja za muža, kojega joj je opredielio otac, bez obzira na to, hoće li ju onaj uzeti za pravu ženu ili samo za prilježnicu, dapače na zapovjed otčevu mora da stupi u službu zloglasnih javnih kućah, kakovih imade u Japanu obilje. Tomu pravilu podliega i žena u Japanu; zato je u Japanu nešto obična, da muž dođje li u novčanu nepriliku, prota najprije svoju ženu i kćeri, a tad istom će odneti svoj kaput u zalogianicu. Uauprot tomu imade primjerah, da Japanke ženi u slozi i ljubavi sa svojom ženom, te da s njom vrlo blago postupa, prema njezima pojma o bračnoj vjernosti, kao što Evropejke. To je u Japanu nepoznato bilje, a japankoj ženi neće ni u nam psati, da što takova zanitva od svoga muža. Dapače u slučaju neploidnosti, njeguje žena vrlo brižno djecu, što ju je muž imao s drugimi. — Japanci takođerj posve drugčije shvaćaju ljubav, nego li mi. Sastajanje medju muškarcem i ženom posve je slobođno, dapače već i prelazi granice slobođe; novac igra ondje ulogu ljubavi, novac udaje, radi novca sledi razpit. U japanskih romanh i tragedijah neubijaju se ljubovnici iz romantike, ko što u nas, nego samo zato, da nesrđe škrtih otacah, koji namjeravaju za skup novac prodati svoje djeće. — A svi opisani odnosaji, vriede i za Evropejke, koje podju za Japanca. Tim izubviše svako pravo. Cim Japanca stupi na japansko tlo, može odmah odpuštiti svoju ženu, ako je ova i Evropejka, ili ju može dovesti, prodati ili dati komu u najam. Razlog jedan za crasztava je medju ostalimi i «prevelika govornivost žene». Žena nenadie teđ obrane niđeje, ni u zastupnikah evropejskih vladah. Baš zato mrže Evropejci, koji živu u Japanu, svaku Evropejku, koja uzme Japanca, nu što riedko koja učini. Najčestše pošine Nieminkinje takav grioh proli časti ženskoga spola. Cim postane Evropejka ženom Japanca, pretreja je sve svoze s Evropejkami, koje ju preziru kao i Evropejci, koji živu u Japanu.

Udarac na dlau uzrok smrti. Neke učitelj u Pruskoj občini Schlagenthala naloži odrasloj djevojci kaznu, da napiše na tabli nekoliho puta neku izreku. Buduće se djevojkica nije ni najmanje radi te kazne zasramila, počje ju učitelj povitati i omjeriti

joj nekoliho udaracah na dlau. Djevojkica jedva što sjednu na svoje mjesto, pade mrtva na zemlju. Liečnici konstatiraše, da je smrt uzšiledila usljed toga, što joj je puknula žila na rucl.

Otrovalo se diete dimom od petroleja. Neka nadničarka donese k liečniku u Wäbringu kraj Beča svoje djeće od 18 mjesecih, koje je, bar tako, kazivaše nadničarka, iznenada palo u nesviet, a i otea kada je hotio ustati iz kreveta, spopadaše grčavi i glavobolja. Liečnik iztravio diete, konstatova potpunom ovidnošću, da se je diete otrovalo dimom od petroleja. Izvidjeno je nadalje, da je nadničarka, te u svojoj maloj sobi obilježivala po noći palli malu petrolejsku svietiljku, koja se je dimila. Dim od svietiljke, kojim se je diete otrovalo, djelovao je tim škodljivije, što je sobica vrlo uzika, bila je uvjedno tako zatvorena, da su se otrovni plinovi mogli tim više razvijati. Pošto su kod djeteta upotrebjena sva sredstva nade je, da će i ozdraviti.

Prekiči sud. U Sarajevskom listu čita se, da je bosanska vlada u kotarh Prozor i Bugojno radi zavladalih u letih kotarh hajdučkih četah proglasila vojnički prieki sud. To su vrlo opasni pojavi, jerbo je baš u ova dva kotara pučanstvo vrlo rado, marljivo mirno, pa kad sa se u njih pojavile hajdučke čete, to će reći, da je ustanak iz istočnoga kraja Bosne počeo zahvatati i južnu Bosnu.

Najznamenitija luka. Liver-pool je najznamenitija svjetska luka. Brodovi koji godimice ulježu u luku nose 2,847,872 bačv: zatim dolazi London sa 2,930,688 bačvah; treća luka po redu je Glasgow sa 1,493,364, a četvrta New-York sa 1,159,378 bačvah.

Književne vijesti.

U posljednjem našem broju oglasili smo, da se je počeo izdavati u svazoh najlepši roman nezaboravnoga *Augusta Senoa «Kletva»*, a danas javljamo našim čitateljem, da su već izišla 4 svozika, koje si može svatko nabaviti kod knjižara «Mudnjak i Senfleben» u Zagrebu, ciena je sveuđilji svakomu svazoku 30 novč.

Hrvatski Bogosluzbenik ili sbirka jutrnja i večernja glavnih svetkovinah preko godišta i obrednih (ritualnih) molitvah i raznih pjesmah, koji se obilježavaju po hrvatskih župah u Dalmaođi i susjednih zemljah. Priredio *O. S. I.* — Izdalo na svoje troškova upraviteljestvo «Narodnoga Lista» u Zadru 1882. Dopuslom orkovnih starihlah. Knjiga obiljezi preko 400 stranah, osim predgovora, te se protuje po 2 for. Naručbe se neobaljuju ako nisu predplaćene. Preporučujemo našim vriednim sveučinikom.

Misao Hrvatska i Misao Srbska u Dalmaođi od god. 1848. do godine 1882. Sabrao *Mihovio Pavlinović* narodni zastupnik. Zadar brzolisikom «Narodnoga Lista» 1882. Ciena 35 novč. Preštampano iz «Narodnoga Lista». Preporučamo ovu knjižicu svim prijateljem, koji se žele obiljezi osvidociti o dalmatinskih odnosajih.

Prošloga mjeseca izišla je kako čitamo u «Vencuu» krasna pripoviest *Suzanna «Karanđi i pjesnikova groba»* u talijanskom prevodu pod naslovom «*Il garofano dalla tomba del poeta*» — *Racconto di Augusto Senoa. Traduzione dal croato di Dojmo Beo. Dolnja, Tipografia Pava e Garagnani, izdano «Akademijem Atkivoicem».* Uvod je napisao predsjednik pomenute akademije, koja obstoji uz stolica za slavistiku na Bolonskom sveučilištu, Dominik Santa-gata, koji je sav zanesen lieptm djelcem našeg pjesnika. Izv uvoda je i kratak vjekopis Senoa od vrlor mladost Hrvata Bege, Spilicaina, koji se mnogo trudi, da pomenutu akademiju redovito i točno izvještava o napredovanju hrvatske literature.

POUKA.

Kojeg mi se sredstva latiti, da utamanim gusjenice sa zelja? Najbolje, najsigurnije i najjednostavnije sredstvo jest sakupljati ili sbirati gusjenice rukom pa ih

bacati na stog i gnječiti. Sva sredstva, koja se s jedne ili druge strane preporučuju, nevaljaju ništa: ruka i samo ruka je jedino sigurno sredstvo protiv gusjenicam. U tu svrhu odabere se za sabiranje jutro dok je rosno, jer u tada gusjenice sakupljene pod listom. Patke jedu veoma rado gusjenice, ali prave s druge strane mnogo kvara te se nemože savjetovati da se u vrtu drže. Razboriti vrtlar predvijaču kpar od gusjenicah, pa tamane leptire (epirice.) Leptir onih gusjenicah, koje brste zelje zove se kupušnjak (pieris brassicae), bijelo-žute je boje, a obiltnava jako prolećem i u kolovozu. Njeza se najlašnje lovi iz jutra u hvataoc od postave (tull) riedko okane. Hvatac je priliven o željezni obruč, koji je pričvršćen o lahko držalo. Hvata ga se na leteca. U uru može ih se 40 do 100 uloviti. Djeca se veoma rado igraju tim hvatanjem. Ulovljeni poubijaju se, pa se pobacaju po putevih, jer neki vrtlar tvrde, da gdje vide mrtvih drugovah, da tu nedolitažu. S druge strane opet nije zaboraviti na jaja, koje ženke nesu na doljem licu lista. Ako se svako 5 danah pregleda izpod lista i izgnoječe jaja neće biti kašnje gusjenicah.

Ako je za prvog pretakanja t. j. koncem prosinca vino bistro i zdravo, ima li nada, da će ostati zdravo do na ljeto? Vino koje je za prvog pretakanja zdravo i bistro, imalo bi ostat zdravo ne samo do na ljeto, no dvi, tri i više godinah, samo ako gospodar s njim razborito postupa, ako ga drži u čistih, zdravih bačvah i u dobroj konobi, u kojoj se toplina vino nemienja. Nu ovo nevalja za sva vina i za sve godine. Na zdravlje vina upliva mnogo zrileoa grožđja, a još više kakovna je jemstva (trgah). bila. Ovogodšnja vina, n. d. nisu vina dugotrajna, jer je jemstva bila vizažna; grožđe nije poludilo podpunu zrileocu niti njegov naravski stupanj sladkosti, a radi vlage bilo je puno nagnjila. Ljetošnje vino nebi bilo dugotrajno, ni onda, da se je mastu doialo šećera (cukara); kao što bi malo koristilo danas, da se alkoholizira do 14 ili 15 stupnjevah. Sve upliva na zdravlje vina, dođim se popravliti nemože, nego na kiselini i žestini. Ljetos bismo mi svakome savjetovali da prodva vino što buđo prije moguđe; nopržili mu se prilik-prodaj, onda neka s njim pomnijoo postupa, neka ga pretace, a za toplih danah neka mu dođnde malo sumporno kisela vapna, da se nenagne. *Gosp. P. iz Š.*

Trgovačka tvrdka
G. Milesić u Trstu
Bilje uz poštarske pouzede u manjih pošiljkah (baltah) po 4½, kilogr. prosa od carino i vozarine u svo krajovo austro-ugarsko državo uz sledaće ciena na doholo:
Ceylon plant. najljihju vrst . . . 1 kl. f. 1.70
biser (perla) narav. zeleno . . . 1.05
Manila . . . bilode, jako fina . . . 1.60
Kuba debelu zrnatu najljihju vrst . . . 1.75
S. Domingo 1.45
Java najljihju zelenu 1.42
Zlata Java (lepo rumenu) 1.64
Santos najljihju, zelenu 1.36
Rio Izabroo 1.30
Riz stolni najljihji40
Rangoon I. vrsti34
Stolno ulje fran. u kositernih posudah 1.53
Monte S. Ang. talj. 1.15
Makaroni pravi napuljski u zabojih 50
Odpošlje nadalje svakovrstna razšiba, suvo sadje, francuski zafran, najljihju čokoladu, svakovrstnih slastica uz najviše ciena.
Na zahtjev bilje franko takođerj obišran cijenik.

Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri.
M. č. g. Rogać Anton župnik u Katinari for. 1.
Kod banketa obdržavanog dne 16. prošloga mjeseca u trčćanskoj čitaonici sabrano for. 23,30.
Gosp. Milan Krčić, pristupio kao utemeljitelj for. 25.

Listnica.
St. Fr. u Trnovi: Primisno N. T. u Omišlju: Dobro. — M. S. u Mrkoplju: Poslatom svotom namireno do konca tek god.

Ték Novacah polag Borse u Trstu
od 16—30. Novembra 1882.

Dne	Čar duk. (ceklini)	Napol.	Lire steni.	Austr. rent. u papiru	Austr. rent. u srebru	Austr. rent. u zlatu
16	5.64	9.51 1/2	—	76.75	77.50	95.25
17	5.64	9.51 1/2	11.93	76.75	77.50	—
18	5.62	9.49	—	76.85	—	—
19	5.62	9.49	11.93	76.75	—	—
20	5.61	9.48 1/2	—	76.75	77.55	—
21	5.61	9.47	—	76.75	—	—
22	—	—	—	—	—	—
23	5.62	9.47 1/2	—	78.80	—	—
24	5.63	9.47	11.91	76.75	—	—
25	5.62	9.46 1/2	—	76.75	77.35	—
26	5.62	9.46	—	76.45	—	—
27	—	—	—	—	—	—
28	—	—	—	—	—	—
29	—	—	—	—	—	—
30	—	—	—	—	—	—

Pregled trčćanskoga tržišća dne 30. Novembra 1882.

	OD		DO	
	for.	tal.	for.	tal.
Vonak prim. i ugarski za 100 k.	80	100	—	—
Kafa Portoriko	50	50	—	—
S. Domingo	36	62	—	—
Rio polag vrsti	34	39	34	34
Cukar austrijski	31	—	83	50
<i>tučeni</i>				
Cvjetlje trave buhače (Grisantomoi)	49	70	—	—
Tanjani sploh	28	35	—	—
Narandže, škripljica	9	6	—	—
Karube puljezke za 100 k.	6	0	—	—
levantinaka	6	50	0	75
Smokvo Kalamata	13	14	18	—
čakulje	3	7	50	—
Lirnuni, škripljica	70	76	—	—
Bademki dlati mendale za 100 k.	75	—	—	—
čilmatinske	21	31	—	—
Šljivje bosanske i arbake	25	26	—	—
« Kranjke i hrvatske	17	18	—	—
Ššonica ruska	10	10	11	—
ugarska	10	10	11	—
galuška	—	—	—	—
Kukuruz (turkinja) ruski	10	10	25	—
ugarski	7	50	—	—
Raž	7	50	—	—
Jočam	7	8	—	—
Zob ugarska	—	—	—	—
arbanaska	—	—	—	—
Pasulj (tažol), polag vrsti robo	10	11	50	—
Bob	—	—	—	—
Grašak (biž)	10	15	—	—
Leća	13	75	21	50
Orič talijanski	18	50	12	75
inglezki (kitajski)	100	110	—	—
Vuna bosanska	118	125	—	—
moredska	125	—	—	—
arbanaska	48	—	90	—
Daske koruške jelovice	42	—	70	—
štajarska	10	60	11	40
Grede	6	—	42	—
bukovica	41	—	62	—
Ulje italij. nizje vrsti za 100 k.	46	—	42	—
« najbolje	46	—	42	—
« srednje vrsti	41	—	43	—
dalmatinske	41	—	—	—
istarske	41	—	—	—
Kamenou ulje u bartlah	11	75	12	25
u kasatlah	145	—	175	—
Kože strojne naške	47	—	55	—
subu volovje naške	60	—	103	—
dalm., ist. i bos.	80	—	110	—
janječe naške za 100 kom. dalmatinske	70	—	100	—
kozje za 1 k.	56	—	70	—
vunene slane	50	—	60	—
suhie	50	—	60	—
zečjo za 100 kom.,	34	—	46	—
Bakalar za 100 k.	18	—	25	—
Sardelo i bardi	57	—	87	—
Vitriol modri za 100 k.	70	—	100	—
Maso	46	—	48	—
Loj dalmatinski i naški	82	—	—	—
Salo	81	—	—	—
Slanina	82	—	—	—
Rakinja etollar 100 litarah) Galvijci istarski za 100 k.	22	—	24	—
Ruj naški	9	—	—	—
« istarski	8	50	8	—
« dalmatinski	7	50	8	—
Mekinjje	5	60	—	—
Krupica (semolin)	5	—	—	—
Lišće od javoriko	12	—	13	—
Vineko strogine (Gripula)	40	—	80	—
« sploh	40	—	80	—
Med dalmat. i riečki	28	—	34	—
« hrvatski	32	—	34	—
Lumbar (hubičica od javor.)	11	—	11	50
Pakal barii od 100 k.	2	—	18	—
Čunjje (štruce) za 100 k.	2	—	18	—
Katram dalmat	14	—	16	—

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću «Matice Hrvatske» dali preštampati iz «*Naše Sloge»* u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

Istarske hrvatske narodne pjesme.

Knjiga se može dobiti kod Odpravnictva ovog lista po for. 1. Čist dobitak je namijenjen *Našoj Slozi* i *Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri*, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrijeme.

Odpravnictvo «Naše Sloge».